

ИҚБОЛ

КЎНГИЛ

(Шеърлар)

ТОШКЕНТ
ЧЎЛПОН нашриёти – 1993

*Бу китобимни онам
Мўтабархон Малик
қизига бағишлайман*

БОЙЧЕЧАК

Кўзларимнинг музини
Кўз билан эритган қиз,
Андухларим изини
Бир кулиб, аритган қиз,
Бойчечагим бойланди.

Қошларингга эргашиб
Қалдирғочлар қайтдилар,
Қошларимга энгашиб
Валфажрлар айтдилар –
Бойчечагим бойланди.

Қадамида гул унган
Афсона қиз, эртақ қиз,
Юзларида кун кулган
Ягона қиз, эрка қиз,
Бойчечагим бойланди.

Кўнглимнинг кенглигида
Гул ундирган гулпарни,
Дур сочиб енгларидан
Нур синдирган дурлари
Бойчечагим бойланди.

Бойчечагим – ой чечак,
Осмон бўлдим, ёрижон.
Юлдузни кучган кеча
Бағрим тўлди, ёрижон,
Бойчечагим бойланди.

Гулдек нозик кўлингга
Бойчечагим бойланди.
Бир кулдингу кўйнимда
Бойчечакка айландинг!
Бойчечагим!...

ШЕЪРИМ

Энг гўзал мамлакат – Қўштегирмонда
Менсиз оқар тонг, оқади сувлар...
Тушларини сувга сочади тонгда
Онҳазратнинг
 қизларидек
 сулувлар...

Мени унутолмай қийналар қишлоқ,
Турналар йиғлайди осмонларида.
Товонимни қўмсаб, қабарар тупроқ,
Қоларман тупроқнинг товонларига!

Оғилда ўроқни сарғайтирар занг,
Далалар кузатар заррин мезонни.
Дайди эпкинларнинг топгани найранг:
Най қилиб пуфлайди синиқ осмонни...

Энг гўзал мамлакат – Қўштегирмонда
Қон йиғлаб гулбаргин тўкади гуллар.
Маъюс кетиб борар мағриб томонга
Мендан аразлаган фаришта кунлар...

МУНОЖОТ

Хўқанди латифда
Карнайгулдан учар болари куйи,
Райҳонлар тебраниб, чалади ғижжак,
Гумбазларга етар туфроқнинг бўйи,
Сипохий тераклар қоқмайди мижжа,
Дил уйғоқ.

Хўқанди латифда
Шамоллар шомондир, ариқлар – раққос,
Инграб, чайқалади ошиқ чинорлар...
Мен сени кўмсадим...
Сел қуйди шаррос,
Қўзиқорин томон чумоли чопар,
Бепаноҳ...

Хўқанди латифда
Камалак – қалбларга туташган кўприк,
Юракдан отилар етти хил бўёқ,
Уфқда кўпирар еттиранг кўпик...
Булутдек рўмолчанг камчил, ё Аллоҳ!
Ё Аллоҳ!

Хўқанди латифда
Сочларим хўл бўлди, юраккинам хўл,
Кўлдаги куёшдек кўзим порлади:
Оёғимни қучиб, қўйвормайди йўл,
Қўлларимни чўзиб, сени чорладим –
Узоқ...
Хўқанди латифда
Шамол бўлсайдим...

ПАХТА

Дала. Қизлар. Мезон. Тарози.
Пахсали дувоглар, исмсиз қирлар.
Юлдуздек титраниб, учган овозим,
Тиззани кучоқлаб ўқилган шеърлар...

Олов теграсида қайнаган ўлан.
Юракдек қонталаш чинор япроғи.
“Севсам, ўлдирарлар, севмасам, ўлам...”
Ва ҳисобчи қизнинг нигоҳи...

У кунлар ўтдилар, бироқ ўйласам,
Қуёш имиллайди, куним ўтмайди.
Энг машҳур хофизнинг қўшиқлари ҳам
Ўша ўланларга етмайди.

Тошканинг тошлари эзар танимни,
Тошқатор йўлларда ризқимни тердим.
Бугун сени қанча соғинганимни
Ҳисобчи қиз, ўзинг ҳисоблаб бергин!

Ҳасратларим оғир, қўйсам, синдирар
Ҳар қандай тарози паллаларини.
Бунда юрагимни ахир ким билар,
Ким кўрган Ёзёвон далаларини?!

Олисида исмимни айтиб норози,
Ерларга эгилар нонбеҳи шохи,
Дала. Мезон. Қизлар. Тарози.
Ва ҳисобчи қизнинг нигоҳи.

* * *

Деди: “Ўғлон, қарагин,
Зулфим сувдайин майин.
Бармоқ солиб тарагин,
Кетма юзинг ювмайин!”

Дедим: “Қорасоч дилбар,
Дилимни тиғ тилгуси.
Зулфга тегурсам агар
Юзим қаро бўлгуси!”

Деди: “Ўғлон, қошимдан
Алҳол кетмагил зинҳор.
Бармоқ сургил қошимга,
Илкинг тексин илк бор!”

Дедим: “Қорақош дилбар,
Қошинг қиличлиги бор.
Қўлим юборсам агар,
Илким тилишлиги бор!”

Деди: “Ўғлон, юзимда
Аланга ракси зоҳир.
Ой эргашар изимдан,
Измингга олгил охир!”

Дедим: “Моҳирўй дилбар,
Ҳуснингни кун талашгай.
Мен не қилай, бу юзлар
Фақат сенга ярашгай!”

Деди: “Ўғлон, шошма сен,
Назар қилгил лаълига.
О, биларман, ташнасан,
Кел, майлига, майлига...”

Дедим: “Лаъли лаб дилбар,
Тийнат ўти етмасми?
Лабингга тегса агар,
Дудоқ куйиб кетмасми?”

Деди: “Ўғлон, сен менинг

Қийнайдырсан қасдма қасд.
Ўп, кучоқла, сев мени,
Менга жонинг керакмас!”

Дедим: “Хуш қол, эй дилбар,
Нетай кўнгил тўлмаса?
Бу не ишқ, севиб агар
Ҳижронида ўлмасанг?!”

ЎШАНДА

Ўшанда оқ осмон, кўнғир ер гувоҳ...
Исмимни биларди қайрағоч барги.
Юрагим томида ётган қизғалдоқ
Капалак ҳақида кўшиқ айтарди.

Ўшанда
Ўзим ҳам олов эдим-да,
Тушовини узган тойга ўхшардим,
Акамнинг чопонин илиб эгнимга
Қирда қуюн билан кураш тушардим.

Ўшанда
жилғалар чучук тил билан
Эркалаб, тошларнинг бошин силарди.
Чиғаноқлар эса суяқ дил билан
Тошнинг ковагида аччиқ йиғларди.

Ўшанда (оқ осмон, кўнғир ер гувоҳ...)
Димоғим туярди лазиз мунгларни.
Ҳовузнинг тубида ёлғиз гулимоҳ
Ўтли оҳлар урса, ёниб тинглардим.

Ўшанда
шамолни севарди оғоч,
Булутлар яшарди ғамли, ўксиниб,
Тутундан қорайиб кетган қалдирғоч
Сувларга урарди қизғиш кўксини...

Ўшанда (оқ осмон, кўнғир ер гувоҳ...)
Дилимни биларди мажнунтол барги.
Кифтимда йўқ эди зиғирдек гуноҳ.
Йўқ эди кафтимнинг заррадек гарди —
Ўшанда мен сени яхши кўрардим...

СОБИҚ АСКАР

Зулфи зар қизгина,
қўлларинг ўпиб,
Кўзимда ойнадек яхлади ёшим.
Эсладим,
кафтига куҳлаб, ер тепиб,
Сибирларда қолган ўн саккиз ёшим.

“Яна келинг”, – дейсан нигоҳинг билан,
Кўзимда айланар тегирмон тоши.
Эслайман,
қатора – баҳайбат илон –
Сибирларга кетар ўн саккиз ёшим.

Қошларинг камондек тортилар таранг,
Тутдек тўкилади сўнгги бардошим.
Билмайсан:
ўқ отиш майдонларида
Жувонмарг бўлганин ўн саккиз ёшим.

Зулфи зар қизгина,
олов қизгина,
Ўн саккизга кирган митти қуёшим,
Бугун ухлатмайди, чақирар яна
Сибирда адашган ўн саккиз ёшим.

Кетурман,
кутмагин,
келмасман қайтиб.
Мен, ахир йигирма учдан ҳам ошдим.
Сибирда музлайди исмингни айтиб
Ўн саккиз... ўн саккиз... ўн саккиз ёшим...

* * *

Кўзларида ғам гардидан сурмалари
Учиб кетди бу кўнгилнинг турналари.
Эй сиз, менинг ғарибгина кулбаларим,
Сизни ташлаб самоларга кетолмайман.

Гулюзлигим юз ноз ила бурди юзин,
Мен кўз юмсам, киприкларим сўйди кўзим.
Ўз-ўзимга азон айтиб, қўйдим исм...
Энди ўшал зеболарга кетолмайман.

Кеча қадах тўқиштириб ҳилол билан
Гулоб ичтим ёлғиз дўстим Иқбол билан.
Бугун қўлда икки бўлак сафол билан
Иқболларга, сафоларга кетолмайман.

Энди фақат саболарни соғиниш бор,
Элас-элас наволарни соғиниш бор,
Олис-олис зиёларни соғиниш бор,
Акс ўзимман, садоларга кетолмайман.

Онасидан аразлаган бола каби
Бу оламдан бурилгандир менинг лабим.
Эй, онамдек ғарибгина кулбаларим,
Сиздан гўзал дунёларга кетолмайман.

* * *

Нурафшон хаёлдан айланди бошим,
Бошимда айланди нурафшон хаёл.
Дудоғида гулнор,
кафтда кўзёши,
Ўтрумга ўлтирди кумуштан аёл;
“Ҳой бола,
гул оласанми, дур?”
Уваланиб кетди дард теккан кесак,
Ойга аламини тўкди ёввош ит,
Фалакнинг сочвонин тирноқлаб кессам —
Шувиллаб тўкилди дуру марварид.
“Ҳой бола,
гул оласанми, дур?”
Дурга махзан бўлди кўзим гавҳари,
Кўксимда очилди муштдайин лола.
Бошим оқиб кетди сойда сарсари,
Итбалиқ сўради: “Ҳой қайсар бола,
Ҳой бола,
Гул оласанми, дур?”
Тиланиб, гадойга ҳаммоллик қилдим,
Исириқ тутатдим бозорда ёлғиз.
Лўлининг эшагин суғордим, толдим,
Кўйнимга пуч ёнғоқ тўкди ёлмоғиз:
“Ҳой бола,
Гул оласанми, дур?”
Ҳай, дедим,
Май, дедим,
Бир ичай, дедим,
Мугузин қарз берди ҳотам архарлар.
Қузғунни маст қилди тўйинган этим,
Анграйиб қолдилар соддадил ғорлар.
“Ҳой бола,
Гул оласанми, дур?”
Яна қайтдим кўҳна Қўштегирмонга,
Жийдалига чиқдим юрагим қайнаб,
Етдим нигоҳимни санчиб осмонга,
Киприкларим билан булутни ҳайдаб...
Сўраб ўлтирмаслар бизнинг қишлоқда...

МУҚАДДИМА

*Ўзим ҳар жойдаман, кўнглим сандадир...
Муқимий*

Бизлар эгиз эдик – мана яна кўнгил,
Барқ урдинг, жонима аланга тушти,
Кўнгил кушдек учти ҳавога енгил,
Айлана-айлана, алиингга тушти.
Ман каманд истарман, тан гулхандадир,
Ўзим ҳар жойдаман, кўнгил сандадир.
Йиғладим-йиғладим, осмон ҳўл бўлди,
Кипригим ҳавога чизди ариқлар.
Ойу кун кўзимни олган – кўл бўлди,
Ойларни тангадек тортди балиқлар.
Мен расан истарман, тан гулхандадир,
Ўзим ҳар жойдаман, кўнгил сандадир.
Чориғимни кийди даштнинг тошлари,
Кўйлагимни эса тиконлар юлди.
Ман Адам истарман, қариндошларим –
Десам, бош тебратиб илонлар кулди.
Ман адам истарман, тан гулхандадир,
Ўзим ҳар жойдаман, кўнгил сандадир.
Карбало юз бурди – мандан чекинди,
Аввало жон бериб, бегона тутдинг.
Алам-о, ғам босиб белларим синди,
Санам-о, сан мани ўтпараст этдинг!
Ман кафан истарман, тан гулхандадир,
Ўзим ҳар жойдаман, кўнгил сандадир.
Бизлар эгиз эдик – кўнгил билан ман,
Кўнгил нигоҳ етмас ёқларга тушти.
Ўксима, Иқболбек, чунки азалдан –
Осмоннинг юклари тоғлара тушти.
Ман ватан истарман, тан гулхандадир,
Ўзим ҳар жойдаман, кўнгил сандадир.

БИР ТҮП КАБУТАР

Ҳатто турманинг ҳам осмонлари бор,
Тошйўлак чокида гуёҳлар битар.
Гарчи товуштутар посбонлари бор...
Ўмбалоқ ошади бир тўп кабутар.

Қанотлар елидан ланғиллар қуёш,
Шамоллар бир нафас нафасин ютар.
Ярақлаб кетади бир ҳовуч тўптош,
Ўмбалоқ ошади бир тўп кабутар.

Симлар ўрамида бўғилган ҳаво,
Симлар ўрамида ҳаволар заҳар.
Ҳарир ҳаволарни тўзғитиб ҳар ён,
Ўмбалоқ ошади бир тўп кабутар.

Кабутархонага айланади кўз,
Юрак потирлайди, ўйнайди бадтар.
Хўрсиниқ учади: Ўн... йигирма... юз...
Ўмбалоқ ошади бир тўп кабутар.

...Хукмингни бекор қил, тақдири азал,
Юлдузим, учайлик юлдузлар қадар.
Осмон бунча чексиз, бунчалар гўзал!
Ўмбалоқ ошади бир тўп кабутар.

СОДИҚ ЧЕГАЧИ

Содиқ чегачининг аёли хиёнат қилди...
Чегачи чўлоғу
камбағал,
бефарзанд эди у устига устак.

Ойсулув бўлса-да аёлининг исми,
сулув эмас эди ойдаин.
Ажаб,
вафо қилмади Ойсулув
гўзал бўлмаса ҳам...

Уни шайтон йўлдан урди,
Содикни урди худо.

Ойсулув
йиғлади икки букилиб...
Ўчокдаги ўчаётган ўт
қизил тилларини ўйнатиб
масхара қиларди Содикни.
Қумғон
куларди унинг устидан
шараклаб...
– Йўқол... – деди секингина чегачи.
Аёл ўрнидан жилмади.
Тунда йўқолиб қолди Содикнинг ўзи,
Кимдир
унинг гандираклаб Бачқирарик томон кетаётганини кўрганмиш
Бир йил ўтди, уч йил, беш...
Содикнинг чўпдек озган,
ақлдан озган аёли
сувқизи каби сочлари ёзғин
ўлтирармиш Бачқирарик қирғоғида
Қўлларида Содик чегачининг
камончаси, пармабигизи, сирачи...
“Чиқинг, бегим, кўнглингизни чегалаб берай,
Кўнглингизни беринг, бегим, чегалаб берай...”

* * *

Ариқлар юзида юзарди ховур –
Кумуш балиқларнинг иссиқ нафаси.
Қор бости чинорлар охига довур,
Чинорлар – қорларнинг сояси.

Музлар кучоғида исинди видо,
Узилган тор каби ажралишдик биз.
Сиз мағрур кетдингиз уйгача, аммо
Нечун йиғлаб борди этикларингиз?..

Деразадан гулдек қарайсиз энди,
Кўчадан кас-нокас ўтади турфа.
Аччиғингиз келар, эслатса мени
Тахмонга китобдек тахланган кўрпа.

Ўзингизни алдаб яшарсиз тинмай,
Сизни-ку овулар эртақларингиз.
Соҳибга ичиккан кучукчалардай
Мунғайиб ётади этикларингиз...

ВАСЛ

Сочларинг зулматида
адашиб қолдим, ё раб,
бу қандай ўрмон бўлди?
Сочларинг кулфатидан
Кўз олдим бўлди қора,
бу не шабистон бўлди?

Ойдин кўшиқлар айтдим –
кокилларингдек узун,
энг гўзал достон бўлди.
Кўшиқ чакнаган пайти
кумрилар юмди кўзин,
булбуллар мастон бўлди.

Қўнғироқ зулфинг, эй қиз,
Майин қўнғироқ чалди –
Сел бўлган – осмон бўлди,
Лабларим билан қирмиз
атиргул топиб олдим,
олам гулистон бўлди,
олам гулистон бўлди!

ЭЙ, ДИЛ...

Эй дил, не истайсиз ялонғоч кўкдан,
Анвор уммонида титрайсиз дир-дир.
Ерга бир боқингиз – қишу ёз, кўклам.
Кузлар унутдилар бизларни бир-бир.

Имкон кўлдан кетди – тугади фурсат,
Яқинлар йироқдан қарайди дилгир.
Кўзани синдириб жўнади улфат.
Дўстлар унутдилар бизларни бир-бир.

Хаёллар қўймайди ўз ҳолимизга –
Лўливаччалардек ёпишқоқ, кир-чир.
Қанотлар боғловчи иқболимизга
Ҳислар унутдилар бизларни бир-бир.

Эй дил, оғринмайсиз, чекмайсиз алам,
Ердан узилганнинг жазойи шулдир.
Энди қайтолмаймиз Фарғонага ҳам,
Излар унутдилар бизларни бир-бир.

Қисмат муҳаббатни бизга кўп кўрган...
Йиғламанг, дунё ҳам бевафо, ахир.
Минг ваъдалар берган, ҳатто ўптирган
Қизлар унутдилар бизларни бир-бир.

“ВИСОЛ ОҚШОМИ” ДАН СЎНГ

Бир кечада дилим мункайиб қолди,
мунғайиб қолди дилим.
Кўчада кулгулар шарқирар сойдек,
мен ёш боладек ўқиндим.

Бу кеча – энг узоқ кеча –
Киприкларингдек узун.
... Лабларим изин сидирганича
бармоғингга тақилди узук.

Жинлар ўйин қилар бу кеча,
Гужанак тол юм-юм йиғлайди.
Тонггача
чилдирма тинмайди.

Довдир,
сархуш,
дайдибадар ел
Хазонларни тангадек сочар.
Булут
кулча – оймомани ер,
юлдузларни ичар...

Ёрийди оламнинг кўзи...
Ўйлаб девонадил ўғлини
Яна онамнинг ўзи
Супура
ҳайҳотдек ҳовлини.

БИРИНЧИ СЕВГИ

Тўрт фасл баҳор эди,
Тўрт тараф гулзор эди.
Сен бор эдинг, тилимда
Бир қўшиғим бор эди:

“Гулижоннинг кўзидан
Оҳулар уялади.
Кипригини кўтарса,
Осмонлар суянади.
Гулижоннинг бўйига
Оламнинг гули етмас.
Уни олиб бергали
Отамнинг пули етмас...”

Сени мендан айирди
Кўзлари кир аёллар,
Мени мендан айирди
Илдизи йўқ шамоллар.

Кетди ёшлик, кетдинг сен,
Дил йиғлар, дил куйинар.
Дилда кексайган қуёш
Ўз нурига суянар.

Менга, қаламқошлигим,
Қаламми керак эди?
Тобутим тўлдиргали
Аламми керак эди?

Юраккинам лим тўлди.
Кўзёшларим сим бўлди.
Сен ойларга айландинг,
Гулижон, мен ким бўлдим?
Тўрт фасл баҳор эди,
Тўрт тараф гулзор эди.
Мен бой эдим, дилимда
Бир қўшиғим бор эди.

АЛАМ

Муштимни ерга урдим,
Тоғлар гулдираб кетди.
Муштимни кўкка урдим,
Уфқ хилпираб кетди:

“Менинг ботмон муштим-а,
Не қийноққа тушдим-а?”

Муштимни сойга урдим,
Тош сапчиди балиқдек,
Муштимни ойга урдим,
Ой сочилди тарикдек.

“Менинг тўқмоқ муштим-а,
Не кўйларга тушдим-а!”

Муштимни йўлга урдим,
Кулча бўлиб олди йўл.
Муштимни гулга урдим,
Гунча бўлиб олди ул.

“Менинг гурзи муштим-а,
Не аҳволга тушдим-а?!”

Муштимни қирга урдим,
Қирлар қочди судралиб,
Муштимни шерга урдим,
Мушук бўлди, суйкалиб...

“Менинг чўқмор муштим-а,
Не азобга тушдим-а!
Уролмадим дўстимга,
Уролмадим ўзимга...”

САРАТОН

Енглик кўйлақлардан воз кечди шаҳар,
Елкалар яланғоч, яланг, оч кўзлар.
Олисларда эса сувлар сепишар
Кўйлақлари билан чўмилган қизлар.

Шаҳар қизғонмайди хиёбонларин,
Сунъий кўлинию қайиқларини.
Аммо дил кўмсайди сокин боғларнинг
Олмалар оқизган ариқларини.

Шаҳар кўп нарсани менга ўргатди,
Ҳаммасини санаб, айтиб бўлмайди.
Шу ерда суягим ва дийдам қотди,
Энди қишлоққа ҳам қайтиб бўлмайди.

Тонгда деразамдан синиқ нур тушар,
Не тонгким, бугун ҳам намлидир кўзлар.
Ахир тушимда ҳам сувлар сепишар
Кўйлақлари билан чўмилган қизлар...

* * *

Кумдан курган кўрғоним қани?
Толкучугинг қаерда, синглим?
Мингта дўстим бор эди мени...
Ярим умрим, яримта кўнглим.
Умр – бевафо...

Ота, нега таёқ йўняпсиз?
Тишларингиз қаерда, момо?
Тақдирга жимгина кўняпсиз...
Умр – бевафо...

Олапар қаёққа кетдийкин?
Кўзларини жуда соғиндим...
Олапар...
Умр – бевафо...

Палакни дараклаб капалак халак,
Ҳарир қанотини қайирди сабо.
Капалак...
Умр – бевафо...

Яхши қиз, менгина ёмондан
Кулиб-кулиб кетавердингиз.
Кейин хат ёздингиз йиғлаб
ёлғондан,
Менсиз ҳам
Муроду мақсадга етавердингиз...
Умр ҳам бевафо...

ОҒРИҚ

Қилич навдаларнинг шаффоф қини бор,
Олов тебранади улкан лоладай.
Ўт каби исёнкор, қордек беғубор –
Гулхан атрофида учта болакай.

Кўзилар замҳарир майсани топтаб,
Оғзининг ҳовурин кавшайди тинмай.
Минг жумбоқни ечар қўлларин тоблаб,
Гулхан атрофида учта болакай!

Чўғлар чирсиллайди, гулхан ёнбошлаб,
Қийиқкўз болага тегишар атай.
Зухрода сайр этар, қўйларни ташлаб
Гулхан атрофида учта болакай.

Бугун кўкрагимда симиллар оғриқ,
Бугун қўлларимда парчаланган най.
Мен сизни соғиндим ҳаммадан ортиқ,
Гулхан атрофида учта болакай...

Манҳус давраларда даврлар сурдим,
Қасамлар ичдим, ичавердим май.
Ойдин лаҳзаларни сиз билан кўрдим,
Гулхан атрофида учта болакай.

Сиз мени чақиринг, қийналиб кетдим,
Сиз мени чақиринг, ўзимга қайтай.
Чақиринг, юракка ҳарорат етсин,
Гулхан атрофида учта болакай.
Гулхан атрофида учта болакай...

УЙҒОНИШ

Хувиллаган дунё, хувиллаган қалб,
На қувонч, на райҳон, на ғам, на ялпиз...
Қип-қизил қумларни кечдим юз йиллаб,
Ўзим билан ўзим яшадим ёлғиз.

Бир куни ой билан тиллаша туриб.
Ҳис қилдим юрагим оғирлигини.
Кўклам селларидек қоним гупириб,
Англадим яшашим зарурлигини!

Осмонни қучоқлаб ётганим тунда
Муҳаббат, ой каби кирдинг ёнимга.
Булутлар оққувга айланди зумда,
Юлдузлар тўпиллаб тушди ёнимга.

Елкамда елкандай қанот барқ урди,
Бир гўзал қуш бўлдим эртақдагидай.
Ёввойи шодликда азот ҳайқирдим –
Титради коинот этаклари-да!

Титради коинот этакларинда
Кирпидек ғужанак бўлган оламлар,
Қуёш тиғин чархлаб елкаларида
Қип-қизил қум кечиб юрган одамлар...

Юмшоқ шамолларни кўзғатиб учдим,
Қаҳқашон – шиддатим қолдирган оқ из.
Сенинг оламингга боряпман, кутгин,
Осмонни қучоқлаб ётган ғамгин қиз!...

ЁЛҒИЗМАН

Қоракўз турналар Қўқонга қайтар,
Гиёҳлар югуриб келар олисдан.
Менинг турнам қани?
Гиёҳим қайда?
Ёлғизман...

Учар ликопчада – сирли тайёрада
Дўст излаб келишар қай бир юлдуздан.
Мен эсам бутун бошли сайёрада –
Ёлғизман...

Дўстлар эшигимни юз бора қоқар,
Эшик қоқмай кирар мактуб
Бир қиздан.
Гоҳо жонга ёқар,
Гоҳо жонни ёқар...
Ёлғизман...

Онам тинмай менга келин танлайди,
Мен бўлса ёлғизман муҳаббат қадар.
Ким мени тушунади?
Ким мени англайди?
Ёлғизман-да, нима қилай, биродарлар!..

КЎНГИЛ

Кўнглим оғрир менинг,
Кўнглим оғир.
Товонимга тушиб кетган кўнглим.

Бир малак чўктирмиш кўнглимни,
Бир фалак чўктирмиш кўнглимни,
Чархфалак чўктирмиш кўнглимни,
Нотавон кўнглимни.

Ҳилол тилиб кетган уни,
Шамол юлиб кетган уни,
Қудукқа тушиб кетган кўнглим.

Зада
кўнглими кўтараман деб
Бир олам чўкиб боради,
Онам чўкиб боради,
Онам...

* * *

Соҳибжамол соҳибдилим мунча ситам айладилар,
Макр бирлан, қаҳр билан кўзимизни бойладилар.
Бизни суйиб-суймадилар, озод қўйиб-қўймадилар.
Дилимизни бармоғида олма каби ўйнадилар.
Куйиб-куйиб қолавердик кийикларнинг орасида,
Бунча жафо қилмасалар бегонанинг боласига.

Ёр-эй, дедик, бошимизни ёриб ўтди ёр қамчиси,
Оёғининг тирноғига томиб ўтди қон томчиси.
Қонимизга қониб ўтди турналарнинг арғамчиси,
Қизилгулдек ёниб кетди турналарнинг алдамчиси.
Табассумни халқа янглиқ тақиб қушнинг сарасига
Бунча жафо қилмасалар бегонанинг боласига.

Шаҳр отлиғ саҳроларда қўнғироқлар сасин кутдик,
Даҳр отлиғ дарёлардан мурувват кемасин кутдик,
Заҳр отлиғ ҳаволардан атиргуллар исин кутдик.
Сабоҳат элчисин кутдик, жароҳат эмчисин кутдик.
Бироқ етдик бошимизга, волидамыз ноласига,
Бунча жафо қилмасалар бегонанинг боласига.

Ҳокон эдик, қалқонимиз гўдакларга эрмак бўлди,
Султон эдик, давронимиз ўзимизга эртак бўлди.
Балокаш ёр лашкарлари минг-минг бўлди, лак-лак бўлди,
Биз шамс каби ерга ботдик, ул ой эса юксак бўлди.
Омон юрсак бўлмасмиди давлатларин соясида,
Бунча жафо қилмасалар бегонанинг боласига.

Биз оҳ урсак, ҳар ошиқдан кўра ошиқ оҳимиз бор,
Кўйлагининг шамолидан самоларда хокимиз бор.
Кўнглимиз йўқ, доғимиз бор, доғи йўқ дилхоҳимиз бор;
Гуноҳқормиз, кўнгил бердик, энди тан олмоғимиз бор,
Қалбимизни қайта берсин, ташласин остонасига,
Бунча жафо қилмасалар бегонанинг боласига.

ГУНОҲ

Синиқ ой сарғайиб кезаркан кўкда,
Томларда шуълалар шарпасин илғаб,
Занжирини силтаб, айқирди кўппак:

– Хавф!

– Хафв!

– Хавф!

Аёл мискин эди.

Ҳис қилди аёл –

Қайдадир эрини аврарди бир қиз.

Кенг ҳовлида ёмон сиқилди аёл,

Бир кечада қувраб, тўкилди нарғиз...

Тонггача ҳовлида тинмади занжир,

Кўппак сахаргача бетоқат ҳурди.

Аёл ҳам гуноҳга қўл берди охир –

Тушида биринчи севгисин кўрди.

ДАШТДА

Бу ердан оҳ уриб ўтган Гўрўғли,
Бу ердан от суриб ўтгандир Намоз.
Бу ерга қисматнинг учта зўр ўғли
Пиёз экяпмиз,
пиёз.

“Қарғиш теккан ер бу!” – деган Худоёр,
Фақат Ой тунлари чодирин тиккан.
Фақат биз – уч оға-ини ҳар баҳор
Пиёз экканмиз
эккан.

Тирикчилик...
Ўзингизга маълум бу ёғи.
Ризқи рўз дегани –
титилган тўрва.
Дўконда фалон пул пахта ёғи...
Пиёз бўлса,
қозонда шўрва.

Бу ерни сув ўгай сингил санайди,
Шабада юрмайди –
тилади тикан.
Мен акамга,
Болам қўлга қарайди...
Пиёз экканимиз
эккан.

Бу ердан от суриб ўтмайди Намоз...

* * *

Хазондек сочилди неча бир тақвим.
Юрак ҳам тўкилди япроққа ўхшаб.
Шамолда соврилдим, сойларда оқдим,
Сен ҳамон ўшасан, сен ўша-ўша.

Зулфинг кўнғироғи бармоғимдандир,
Дудоғинг гуллатган – биринчи бўса.
Энди у кунларга бормоқ гумондир,
Сен ҳамон ўшасан, сен ўша-ўша.

Сени кучиб ухлаб, яна тушимда –
Кўриб уйғонардим соғиниб, кўмсаб.
Мени мендан ўзга инсон тушунмас...
Сен ҳамон ўшасан, сен ўша-ўша.

Куни сайин орамиз олис ва олис,
Балки кутарсан ҳам хазонлар тўшаб.
Сен ҳамон тириксан, мен эса ёлғиз...
Сен ҳамон ўшасан, сен ўша-ўша.

ДУНЁ

Дунё – чечан кампир. Охиста
Куёшни чуватиб, кўлқоп тўқирди.
Куз эди. Изғирин изғирди пастда,
Еттинчи қаватда ўқирдик.

Дунё – қишлоқи чол. Ҳассаси билан
Чўғ истаб, титкилаб ўтирарди кул.
Еттинчи қаватда кун чикди бирдан –
Еттинчи қаватга кириб келди Гул.

Дунё – кекса олим. Қошларин уюб,
Ҳижжалаб, шарҳларди Мирзо Бедилни.
Гул келди. Сочилди фирдавсинг бўйи,
Баҳор иси тутди хона ва дилни.

Дунё нигоҳини йўқотган толиб,
Дунё етти кунда эсидан озди.
Ётоқ деворига чизиклар тортиб,
“Иқбол + Гул” дея ёзди!

Дунё – сочларини парда этган қиз,
Ҳижоб орқасида кулгани-кулган.
Кулган сайин бадар кетаверар куз,
Кулган сари ўзи чулғанар гулга.

Дунё – яшин тушиб, ёнаётган шам,
Китоб саҳифасин ашклари босди,
Ҳаттоки, баҳолар дафтарига ҳам
“Иқбол + Гул” дея ёзди!

Дунё дунёлигин қилади бир кун,
Визиллаб учади кўккўзли йилон,
Тўнғизлар кўрсатар балчиқли турқин,
Гуллар хазон бўлар, иқболлар ёлғон...

Дунё – ўз юртида адашган сайёҳ,
Кўмсаб кокилларнинг анбар исини,
Излар Фарғонадан Қўқонгача то
Ўша олис тушнинг хотирасини.

Дунё – дунёдан юз ўгирган дарвиш,

На уйи бор унинг, на борар ери.
Ўтса, кўзларига ураверар ниш
Деворга ўйилган энг гўзал шеъри.

Дунё – чечан кампир. Шошмасдан
Булутни толчивиқ билан саварди.
Куз эди. Одамлар изғирди пастда,
Еттинчи осмонда яшардик!

АЗА

Эшилиб-буралиб, юлқинар узум,
Шамалоқ барг аро мўлтирар осмон.
Сиёхранг райҳонлар яширар кўзин,
Устунга юз босиб, йиғлайди чопон.

Гезариб, рангини йўқотган дувол,
Бостирма остида нам тортар сомон,
Дарахтга суянар чарчаган шамол,
Устунга юз босиб, йиғлайди чопон.

Тупроқ кўпчиб кетган, шўрланган тупроқ
Сўрида якандоз эзилган ёмон.
Хонтахта устида сарғайган япроқ...
Устунга юз босиб, йиғлайди чопон.

Чумоли уяда парпирамас нур,
Қалдирғоч инида лой бўлган туғён.
Бешиктебратарлар маҳзун тебранар...
Устунга юз босиб, йиғлайди чопон.

“Ҳеч ким етолмайди осмон тоқига...”
Тиргакка таянар мунқайган айвон.
Устун бўлолмаган соҳиб ҳаққига
Устунга юз босиб, йиғлайди чопон...

ОШИҚ БОЛА

Олтин қаср, тош қаср,
Ўтди йил, ўтди аср.
Юрагимни қон қилдинг,
Эзилиб кетди бағир.

Маликажон, малика,
Қаҳринг ёмон, малика.
Лабларимга тут оғу,
Қолай омон, малика.

Тирноқларинг тиллодан,
Бармоқларинг ҳалводан.
Мен тамшаниб ўтарман
Аччиғи тез дунёдан.

Мени озод қўй ёки
Тирноғинг-ла сўй ёки
Кўзларим уммонига
Сочларингни қуй ёки.

Маликажон, малика,
Меҳринг ёмон, малика.
Лабларимга лаб бергил,
Қолай омон, малика.

Тош қасрнинг тошларин
Эритмади ёшларим.
Кўнглинг юмшаган бўлса,
Рўмолчангни ташлагин...

Ризвонларга кетайлик,
Осмонларга кетайлик.
Осмонларга сиғмасак,
Қўқонларга кетайлик!

Малика, жон, малика...

ТЕЛБА ХАЁЛ

Ҳилол бешик каби чайқалди аста.
Гулчан дарбозага суяндим хаста.
Бугун йиғламасам, эрта кулмасман,
Руҳимни ҳилолга белагим келди,
Оёғингни қучиб, йиғлагим келди.

Сарпойчан дарахтлар дардим билмади,
Музлаган куртаклар бағрим тилади,
Кўнгил бир гуллаган фасл тилади,
Кўнгилни қуёшга боғлагим келди,
Оёғингни қучиб йиғлагим келди.

Ўргимчак тўрини дарёга солдим,
Тилла балиқ тутиб, зиёга солдим.
Ўзимнинг жонимни балога солдим.
Шу ширин жонимни сақлагим келди,
Оёғингни қучиб йиғлагим келди.

Деворлар оқланди кўзим ўнгида,
Чинорлар оқланди кўзим ўнгида,
Мозорлар оқланди кўзим ўнгида,
Бир лаҳза ўзимни оқлагим келди,
Оёғингни қучиб, йиғлагим келди.

Бармоқларинг нозик... сочим силама!
Ў, бу тентагона орзу, биламан.
Мен ҳозир боламан, ўксик боламан,
Кўз ёшдай мусаффо йилларим келди,
Оёғингни қучиб...
Оёғингни қучиб...
Оёғингни қучиб... йиғлагим келди.

* * *

Севгилим,
дилсизлар дилларимизни
Тошбўрон қилсалар, вайрон қилсалар,
Тиканлар қопласа йўлларимизни,
Сен аччиқ йиғласанг,
Улар кулсалар,
Севгилим,
Севгини билмаган зотлар
Қаро айласалар оқ асотирни,
(Дарғазаб пишқирса қутурган отлар)
Гўрдан чиқарсалар Қоработирни,
Севгилим,
Мен жангга кираман, жангга.
Қароғингдан тийра жола учун ҳам,
Осмонни бўйайман қирмизи рангга
Чап кўксингда мажруҳ лола учун ҳам!
Севгилим,
Бу сўқиш оғир бўлади,
Қонларим оқади, қонлари оқар,
Ана, яраланган ой ҳам кулади,
Қон сачраган қуёш қизариб боқар...
Севгилим,
Ёв қочар сичқон инига,
Музаффар ботиринг тин олар ҳорғин,
Қилич жойланади қайта қинига,
У аста чўзилар...
Бор, энди боргин!..
Севгилим,
Омондир ҳийлагар кампир,
У мени алдайди, авраб-алдайди.
Қўлу оёғимга солади занжир,
– Қоработир, мана ёвинг, ол! – дейди.
Севгилим,
Алвидо...
Етиб келмадинг,
Сўнгни илинж билан қотди кўз нурим.
Муҳаббат қудрати қалдироққа тенг,
Афсус, қалдироқдек қисқадир умр-им-мм.
Севгилим,
Лутф этмак шунча мушкулми?
Қўл чўзмоқ шунчалар келдими малол?

Ахир, бу – ёлгон-ку, ахир, тушунгин,
Ахир, бу – эртак-ку, ахир, бу – хаёл...

* * *

Кабутар куйининг ўғриси – шамол
Потраб тўш уради деразангизга,
Ёлворади сизга,
ялинади сизга:
“Чиқақол...”
Чиқмайсиз.

Сувдан кўтарилар каттакон ғалвир –
Шивиллайди ёмғир,
шивирлайди ёмғир:
“Чиқақол, ахир...”
Чиқмайсиз.

Сабоҳда
чечаклар ясаниб, энтик,
Атрлар пуркабон кўйлақларига
Ишорат этарлар:
“Эй гул, чиқ...” –
имо айлаб боғнинг йўлақларига...
Чиқмайсиз.

Лаҳзалар тиғ узра томиб чиқади:
“Чиқ-чиқ, чиқ-чиқ...”
Минг пичоқ урса, на қоним чиқади,
“Жоним, чиқ...” – ўртаниб, жоним чиқади...
Чиқмайсиз отангиз измидан.

КУЗГИ ГУЛЛАР

Мен айтдим:

Уларни ҳидлаш ҳам оғир.

Сен айтдинг:

Уларнинг хандаси маъюс.

Мен дедим:

Уларнинг ҳаммаси сағир...

Йиғладинг:

Афсус... Куз...

Мен айтдим:

Уларга термулмак – таҳқир.

Сен айтдинг:

Уларнинг йиғиси – феруз.

Мен дедим:

Уларнинг ҳаммаси сағир...

Йиғладинг:

Афсус... Куз...

Хўрсиндим:

Ишқнинг етим болалари –

Кузги гуллар...

* * *

Ҳазин қарғиш оқар
Йиғингиздан.
Қорачўғда аламлар фаррон...
Ҳар тонг
 тонгдай ёстиғингизда
Гуллар очилади –
 заъфарон.
Бу гуллар меники,
 ёлғиз меники
Елка силкиниши,
 соч тўлкинида
Бир юрак қалқади –
 лиммо-лим тилсим.
Англаб бўлмас қароқнинг ёлкинида,
Ким билсин?..
Ким билсин?..
Бу савол меники,
 Ёлғиз меники.

Қумрол сочингиздан кеча билмасман,
Мени бўйсундураш мушкин бўйлари.
Майлига, сиздан-да, кўқдан-да пастман...
Майли, термулсангиз паришон... пари...
Бу пари меники,
 ёлғиз меники!

КЕЧИКИШ

Кечикдим.

Дарбозанг ёнидаги тош
Тошлигини тушуниб етдим.

Кечикдим.

Дарбозанг шамолга осилиб,
Ғийқиллаб куларди устимдан.

Кечикдим.

Дарбозанг пойида ҳеч бир
Гуллар йўқлигини пайқадим.

Кечикдим.

Бошимни урмадим,
Ёшимни тўкмадим.
Раҳматли севгим ҳурмати
Ўзимни,
кўзимни аядим.

Кечикдим.

Йўл юриб келгандим,
мўл юриб келгандим.
Оч эдим.
Юрагимни шартта юлиб,
едим...

Кечикдим:

Улгурдинг кечикишимга...

ХОТИРА

Чумчуклар галаси шамолга
Шамойил беради саросар.
Дил етди амаллаб ҳамалга,
Дил энди куртакка баробар.

Гиёҳлар булоқдай қайнади,
Осмондай тозарди хотирам.
Гуллади сийратим, тийнатим,
Ман сани эсладим, бокирам!

Ман сани эсладим, кўмсадим
Юзингни, кўзингни, сўзингни.
Изингни топсайдим, ўпсайдим,
Туйсайдим сочларинг исини.

Топсайдим ахтарим ахтариб.
Кафтларим куйсайди, куйсайди.
Ҳеч курса, каптарим хатларинг
Келтирса кун сайин, кун сайин.

Еткурса бир майин муждалар,
Дийдалар тинмайин ёшланса.
Сани деб уйғонсам ҳар сафар,
Ҳар саҳар шундайин бошланса...

Аммо сен рўёсан, билмайман,
Қайдасан ва қачон қайтасан.
Исмимни тутасан гулдай сан,
Исмимни бир гўзал айтасан.

Эртага баҳорнинг эртаги
Тугайди, келсанг-чи, соҳира.
Токи ғам қуритмай куртагим,
Тентагим, тоҳирам, тоҳирам...

Ўтинчи қуёш ҳам ўткинчи,
Ўтади алам ҳам, яра ҳам.
Эҳтимол, омонат ўтинчим,
Сен тинчинг бузмагил сира ҳам.

Куз келар, муз бўлар хотира,

Тораяр, қораяр кўзгудек.
Унда сан бўлмайсан, бокирам,
Сўргулик бўлмайди, кўргулик.

Дил бўлар эл билан баробар,
Уззу қун изламас изимни,
Кўзгуда кўраман ҳар сафар
Ўзимни, ўзимни, ўзимни...

ЭРТАК

I

Ўнг ёнингда Ҳусан,
Сўл ёнингда Ҳасан.
Биллур уйда
Ўлтирасан.

Сочингни ўради
сув парилари,
Наҳанглар пойингда ётар мунтазир.
Қўлингда ойна бўлай деган,
Кейин майли, ўлай деган
Тилло балиқларнинг сони
Юзгадир...

Куласан,
Соҳилда қўлларин чўзиб
Ёлбораётган
эркакка қараб.
Сув ичида
бўлмайди сезиб
Йиғласанг ҳам
Кулган каби лаб.

Қирғоқ бўйлаб
зир югуради
Ўтдан,
Сувдан
жонзода эркак,
Хонбалиқ юзини буради.
“Қайтақол,
фариштам,
эркам...”
Кўзлари совуқ ялтираб
Безовта кезади балиқлар.
Бешик кучган қўлларинг
Қалтирар...
Сезади... балиқлар...

II

Ўнг ёнингда Ҳусан,
Сўл ёнингда Ҳасан
Мовий уйда
Ўлтирасан.

Сув остида ўлик
ҳадиклар,
Яшаш мумкин,
тинч, бетаҳлика.
Ташрифингдан шоддир балиқлар.
Сендай малак...
сендай малика...

Тангабалиқ тангасига
Қўл чўзгани чўзган
Ҳусанинг.
Қиличбалиқ сасига
Қўз очар
Ҳасанинг.
Қирқоёқ тебратар бешиқларини,
Дўлфинлар эгилиб, аста эркалар:
“Қўриш учун юртнинг эшиқларини
Эркалар керак,
Дов эркалар!”

Ҳасанбойнинг мушти
Тугилган.
Ҳасанбойнинг қоши
Уюлган...

Ш

Ўнг ёнингда Ҳусан,
Сўл ёнингда Ҳасан/
Шаффоф уйда
Ўлтирасан.
Қўшиқнинг залворидан
Эшилар сув ўтлари,
Чиғаноқлар қорнидан
Тушар марваридлари...
“Ёвнинг пошнаси теккан
Ерлардан куллар қолур,
Қўрқувга бошин эгган

Эрлардан куллар қолур.
Мардлардан... туллар қолур...”
“Пошналарнинг остинда
Қолиб кетди гулларим,
Гулларимнинг қасдин-да
Олиб келгай улларим...” –

“Қурукликда юрганлар
Хоиндир ғанимга эгилган.
Мардлар – ер остига кирганлар.
Отангизнинг... боши... кесилган...”

Сув ичида бўлмайди сезиб –
Йиғласанг ҳам
кулган каби лаб...

Соҳилда кўлларини чўзиб
Эркак ёлборади
ойлаб...
йиллаб...
йиғлаб...

* * *

Бир ёнингда Ҳусан,
Бир ёнингда Ҳасан
Сув тубинда
Ўлтирибсан...

ДЎСТИМ ИСОЖОНГА АЙТГАН ЧЎПЧАГИМ

Эртага
Уст-бошин қоқиб Эр Тўнга
Тулпорига урар эгар-жабдуқни.
– Бириктирай, дейди, ёнгану тўнган,
Уруғдек сочилган уруғни!

Эртага
титрайди олам этаги,
Даштларни тўлдириб учади чорлов:
–Ў-хў-ўв, ухлаганинг етади,
Турук будуним-оо-вв!

Эртага
эрлар айланади эркакка.
Гузарлар файзиёб.
Лак-лак лайлакка
Тўлар Афросиёб.

Эртага
кетамиз эртакка
Ёшу қари.
Қуёшга талпинган тийрак гўдакка
Жилмайиб қарайди солих Кошғарий...

Эртага
Мениям туртиб қўй,
Эрта уйғонсанг.

VII АСР. ЖАНГГОҲ

Ер бағирлаб қарлуғочмас, тийрлар учар,
Ўт-ўланлар ёмғур эмас, хунлар ичар,
Алп эранлар қонлар кечар, жондан кечар,
Тур, Иқболбек, тур!

Юзларимга тумшуғини чўзар тўриқ,
Нарирокда чўнқаяр оч она бўри.
Милтир-милтир, элас-элас кўзим кўри...
Тур, Иқболбек, тур!

Марғиёндан қочиб чиқди қаттол ёғий,
Очун фоний, бу жон – оний, Турук – боқий!
Кўк илоҳий, ер илоҳий, эрк илоҳий,
Тур, Иқболбек, тур!

Билга хоқон ҳамон ёвни қийратмоқда,
Меним сўник қароғимга кун ботмоқда.
Билолмайман, дўст ким, ёв ким, жанг қаёқда...
Тур, Иқболбек, тур!
Тур, Иқболбек...

ЧИБИЛҒА. XX АСР

Баргланди барханга санчилган найза,
Араксдан сув келтир, манна, дубулға,
Энди шу ниҳолни муқаддас дейсан,
Шунга сиғинасан энди, Чибилға.

Сочларинг белбоғ бўлсин,
Кўйлак бўлсин сочларинг.

Алп Тегин қайтмайди ота юртига,
Арвоҳни тошдийда элат чавақлар.
Ниҳолинг мевасин бағри йиртилар:
Ажаб, бошчаноқдек оппоқ чаноқлар...

Сочларинг белбоғ бўлсин,
Кўйлак бўлсин сочларинг.

Учмоқ ваъда қилар тангрининг ўзи,
Бу тамуғ масканда қўйса-да хўрлаб,
Ҳосилга кўз тикиб, чўкса-да кўзинг,
Шўр ювиб, пешонанг кетса-да шўрлаб...

Сочларинг белбоғ бўлсин,
Кўйлак бўлсин сочларинг.

Қўлимдан сўзламоқ келади, рости,
Томоқ қақраб кетди, бергил қултум сув...
Нега дубулғани юзингга босдинг?
Мен сендан намақоб сўрамадим-ку!

Сочларинг белбоғ бўлсин,
Кўйлак бўлсин сочларинг.

ТАЪҚИБ

Дудоғим куйдирар бўсалар ёди,
Бошимда соядек лопиллар Исм.
Кўксимни елпийди қузғун қаноти,
Мени таъқиб этар синиқ табассум.

Жонимни қақшатар сиркироқ йиғи,
Бардошим қирғоқдан тошади сим-сим.
Кўзларим томирин қирқар синиғи,
Мени таъқиб этар синиқ табассум.

Кўчиб тушаверар хотирот занги,
Ўлик роҳлар узра тирилар изим.
Қулоқ пардасини йиртар жаранги –
Мени таъқиб этар синиқ табассум.

Унутмаслик оғир, унутиш – куфр,
Кўкарган найсоним, сарғайган кузим...
Умр кўзгусида қировли муҳр –
Мени таъқиб этар синиқ табассум...

ҚЎШТЕГИРМОН, 1982 ЙИЛ

Сиз бизга

олмалар отмайсиз,

Ўтиб қолсак боғкўчангиздан.

Хандалар отасиз, хандалар...

Туни билан ухлаёлмайман

оғриқдан...

ЙИГИТ

– Сени обқочиб кетаман!
Ерни айлантитар туёқнинг зарби,
Гилдирар осмоннинг адоқларида.
Ғунча қучоқлаган капалак каби
Яшарсан лабимнинг ардоқларида...
Сени обқочиб кетаман!
Бошингдан ҳовучлаб сочарман ёғду,
Ҳовучлаб, лабингга тутарман нурлар,
Осмонни тўнтариб, этарман кўзгу,
Ипак сочларингни тарайди ҳурлар.
Сени обқочиб кетаман!
Гулгун қўшиқларнинг мамлакатада
Ўтли ўлан айтиб ўт-ўлан аро
Тиллақўнғизларнинг салтанатида
Хонқизи бўлурсан, мен, майли, гадо.
Сени обқочиб кетаман!
Кетармиз, ғафлатда қолур ҳаммаси:
Пуфлаб ишқни қувмоқ бўлган сурнайлар,
Севгимиздан кулган карнайлар саси...
Ишқимизни қушлар айтиб юргайлар.
– Тоза обқочасиз!.. дейсан чимрилиб,
Отам осмондан ҳам топиб келтирар...
Кўйинг, ҳазиллашманг... – дейсан термулиб.
Кўзларинг ялтирар, сўзинг қалтирар...
Кетасан...
Мен ёлғиз.
Ҳувиллаган дил.
Хаёл обқочар...

АРМОН

Ўзим билиб-билмай кўп гуноҳ қилиб,
Мўлроқ яшаб қўйдим мўлжалдагидан.
Ўлсам бўлмасмиди кўкка тикилиб,
Майсалар устида, гулнинг тагида...

Яшашдан чарчадим, зерикиб кетдим,
Менинг тор кўнглимга сиғмас байрамлар.
Дилимга илоннинг тиллари етди –
Пўст ташлаб, турланиб юрган найранглар.

Энди кун кўришим қийиндан қийин,
Энди ҳаволар ҳам оғирдан оғир.
Аччиқ-аччиқ йиғлаб, йўл юрган сайин
Узун-узун бўлиб судралар хотир.

Ўзим билиб туриб, кўп гуноҳ қилиб,
Кўпроқ яшаб қўйдим мўлжалдагидан.
Ўлсам бўлмасмиди кўзларим тиниб,
Сув ичган чоғимда қизнинг кафтидан.

Энди мени қийнар қиёқнинг гули –
Нозик капалакнинг хидсиз қаноти.
Энди мени қийнар вақтида ўлиб,
Мени обкетмаган дўстимнинг ёди...

...Она, жунжикмангиз совуқ сўзлардан,
Мен энди ўлмайман, йиғламанг яна.
Фақат мақтов кутиб сузук қизлардан
Ёлғон шеърлар ёзиб чарчадим, она.

Фақат ўзим билмай кўп гуноҳ қилиб,
Мўлроқ яшаб қўйдим мўлжалдагидан.
Ўлсам бўлар экан кўзларим кулиб,
Беланчак ичида, толнинг тагида...

ИҚБОЛ

Туманли очунда туман йил ўтди,
Ўтди муножотга айланган ғани.

Илтижо – гадони

 тўрва – гўр ютди,

Акси садо қолди:

“Иқбол қани?!”

Сочини ой ювган малаклар ўтди,
Зийнатдан бўғилган билаклар ўтди,
Чимилдиқдай парқув тилаклар ўтди.
Ўтди...

Мўмиё – умиддан кўкраги дуркун,

Исмани лабига муҳраб ҳамон

Жовдираб йўл қарар ҳар кун

Тутанхамон.

Тансиқ ҳаводирман,

Танқис сувдирман:

Ялангбош парига туш бўлган ботир,

Азизлар манглайин текизган ерман,

Мени сўраб тонглар эланаётир,

Ялинаётир...

 Мен яна...

Бир товон тегишга зор

Кўчада сочилиб ётган тупроқман,

Оловмавж сочларга қўнолмаган қор,

Бир тўлқин зулфларга интиқ тароқман.

Биргина билакни боғлай олмаган

Билакузукдирман, қучоғим бўм-бўш,

Фақатгина бир қиз ёдлай олмаган

Бир сўзман –

 эгасиз. Ташландиқ товуш...

Анча бўлди бунга...

* * *

Сени соғинаман,
менинг кўзларим –
Оби раҳмат кутган саҳройи кудуқ.
Теграмда кўрғошин булут сузар жим,
Дармоним қурийди, қароғим қуруқ...
(Кудуқлар тубинда жаранглар исминг)

Сени соғинаман,
менинг кипригим –
Қамишдай қовжираб, синмоқда тинмай,
Энди унга парво қилмайди ҳеч ким,
Энди ундан ҳеч ким йўнолмайди най...
(Агар най бўлганда сени куйларди).

Сени соғинаман,
менинг қўлларим –
Иккита мусича қўйнимда яшар.
Кафтингдан термоқлик истаб донларин
Фурсат тўкилишин ҳорғин санашар...
(Юрак қумсоатдир, ярмиси синган).

Сени соғинаман,
менинг лабларим –
Иккига бўлинган қонталаш япроқ.
Титраб, тўкилмоққа шайдир кун сари,
Пойингга тушишни тилашар бироқ...
(Лабимда иккига бўлинган исминг).

Сени соғинаман,
менинг сочларим
Соядир, кечанинг қўлкаси тушган.
... Тунда келолмайсан мени ахтариб,
Сочингга ўралиб, йиқилиб тушма!

ВИДОЛАШУВ

Алвидо...

Шип-шийдам чорбоғнинг хазонидайман,
Хазонларнинг ҳазин лисонидайман.

Алвидо...

Атиргулнинг қонли япроғиман мен,
Япроғининг сўнгги титроғиман мен.

Алвидо...

Қалдирғочнинг қишки уйи – мен ўзим,
Уйдаги эпкиннинг куйи – мен ўзим.

Алвидо...

Чилланинг чимзорга сочган нишиман,
Нишларнинг совуқ ялтирашиман.

Алвидо...

Тийрамоҳнинг сарғиш булути – менман,
Булутнинг занглаган сукути – менман.

Алвидо...

Қартайган харсангнинг хўрсиниғиман,
Хўрсиниқдан кўчган тош синиғиман.

Алвидо...

Мен энди мен эмас...

* * *

Шимолдан шошқалоқ шамоллар келур,
Ҳалқумга ҳанжардек ҳилоллар келур,
Сийнадан сиртилган саволлар келур,
Раҳмингиз келмасми?

Бу бўм-бўш боғимга баҳорлар келгай,
Умидлар уфуриб, уфорлар келгай,
Ғариб ғоратлардан ғуборлар келгай,
Раҳмингиз келмасми?

Сочлари сойланиб, санамлар келса,
Қайрилма қошлари қаламлар келса,
Азоблар, андуҳлар, аламлар келса
Раҳмингиз келмасми?

Кунларим кулларга кўмилиб кетмиш,
Тунларим тангадек тўкилиб кетмиш,
Сабринг сарпоси сўкилиб кетмиш,
Раҳмингиз келмаса...

Ўзингиз келинг!

* * *

Жилға сингиб битди қумлоқлар аро,
Осмонга чапланиб кетди кабутар.
Хайр сенга, тупроқ, ассалом, само,
Хайр, қайтаётган турналарим, хайр!

Ҳар ўтган кунимда кунимни кўрдим,
Мен ғаним кўрмадим ошналаримдек.
Тош-чағир йўлларда гул излаб юрдим,
Руҳим емирилди пошналаримдек.

Қизлар... гапирмайман улар ҳақида,
Уларга шеър керак, керакмас шоир.
Кимгадир йиғлагим келар гоҳида...
Хайр, қайтаётган турналарим, хайр!

Ягона таскин бор – юпанч, айтгандай,
Менинг дардларимни ҳеч ким билмайди.
Жанозамдан дўстлар кулиб қайтганда,
Йиғласа, шу ёлғиз синглим йиғлайди.

Баъзан ер ташвиши этганда безор,
Қуёшдан тепада қилгим келар сайр.
Салом, бойчечагим, ассалом, баҳор,
Хайр, қайтаётган турналарим, хайр!

* * *

Ўйлардим...

гулларнинг гўзал юртида
Дилкаш чашмаларнинг бўйида,
Ёлғиз,
Хуш чизгилар ила дилу сиртида
Теран хаёлларга кўмилган бир қиз –
Бўлса...

Истардим:

Чашмадек чашмларида –
Кумуш ҳалқаларда айланиб турсам,
Гулхандек ўйнаган
Юрак қаърида
Йиғласаму кулсам...
Йиғласаму кулсам...

Хоҳлардим:

Бу айна ҳақиқат бўлса,
Ишқ оқса жамики томирларимда,
Лабимни гуллатса яримта бўса
Ва улкан дарахтга айлансам
зумда.

Тилардим:

Юракдек олис бўлса ёр,
Ки, мангу етмаса чўзиқ кўлларим,
Зулфидан ўпмасам,
Ҳидлолмасам, ё,
Сочдек беҳад бўлса дунё йўллари.

Орзу қилар эдим:

Орзудек қолса –
Ўша қиз,
Билмасам ҳатто исмини,
Юракка қўшилиб устихон ёнса.
Осмон кўмиб қўйса сўзон жисмимни...

* * *

Сени менга, ёмон, дедилар,
Икки ёмон бир бўлдик, гулим,
Иккимизни дoston этдилар,
Икки дoston бир бўлдик, гулим.

Хато излаб булбул сасидан,
Гийбат тўқир жон риштасидан.
Кечдим бундай фариштасидан,
Икки инсон бир бўлдик, гулим.

Юзинг қизил, эгнинг оқ эди,
Сен малика, мен подшоҳ эдим.
Бегим, дединг, ё Аллоҳ дедим,
Икки бўстон бир бўлдик, гулим.

Зулфинг тегди юзимга ногоҳ,
Бу кўл, бу кўз, бу қош, бу дудок...
Кўзим юмдим, таърифи андоғ:
Икки осмон бир бўлдик, гулим.

Кўзим очиб, мен сени кўрдим,
Тошқин кўрдим ё селни кўрдим.
Елкан каби қўш дилни кўрдим,
Икки уммон бир бўлдик, гулим.

Товонимдан чақнар чўғ менинг,
Ёмонларга гинам йўқ менинг,
Икки дунё кўнглим тўқ менинг,
Икки жаҳон бир бўлдик, гулим!

* * *

Сочларинг фатила,
тўптош ўйнардинг,
Тирноғингда шуъла, манглайингда нур.
Тўптошингни сочиб кетсам, йиғлардинг:
Онамга айтаман, ҳали қараб тур!

Менинг шумлигимдан зерикди мактаб,
Сен эса чиройли йиғлардинг, қурғур.
Жонимга ёқарди аламли бир гап:
Онамга айтаман, ҳали қараб тур!

Билардим, ҳеч кимга арз қилмас эдинг,
Ҳаммадан яхши қиз эдинг, билардим.
Барибир, сочингдан тортардим сенинг,
Бирибир, сочингдан тортгим келарди!

Кейин мактаб бизни йиғлаб кузатди,
Сочилиб кетдик-ку тўптошлар каби.
Ҳар тун ёстиғимни ёдинг тузатди,
Исмингни такрорлаб, қабарди лабим...

Мени кузатмадинг. Ваъда бермадинг,
Мени Сибирларга обкетди шамол.
Мени алдаб юрди чўғли шеърларим,
Мени овунтирди муниса ҳилол.

Ярмига етганда узилди эртак,
Кутмасман чиройли хотималарни.
Фақат, дейман, кўлинг ушлаган эркак
Йиғлатмасми, хўрлаб хотираларни?

Мен енгим йиртиғин муаллимадан –
Яширганим каби, андуҳларимни –
Пинҳон тутажакман то охирги дам,
Яшираман қалбим чандиқларини.

Энди у туйғулар келмагай қайта,
Энди кетмайди ҳам юзларнинг зарди.
Фақат, дейман, эй қиз, энг зарур пайтда,
Ҳаммасин онангга айтсанг бўларди...

* * *

Бу дунёга келганим –
У дунёга сафарим.
Бу дунёни енгганим –
У дунёда зафарим.

Қачонки, пишти лойим,
Висолдир, муддаойим.
Бу дунёда хатойим –
У дунёда зарарим.

Ишқ қадимий масалдир:
Ҳам заҳар, ҳам асалдир.
Иккисига коса бир,
Асалдайин заҳарим!

Гул ичинда топганим,
Аёқларин ўпганим,
Ман санингман, сан маним,
Сочинг белга камарим.

Бердим неча талофат,
Дўстлар, қилманг маломат.
Бу дунёда ҳаловат –
У дунёда хатарим.

Адашдимми, толдимми,
Зулматларга қолдимми.
Тўғри йўлга сол энди,
Эй кўзлари ахтарим!

Эй, гўзалим, ёлғизим,
Эй, қуёшим, қамарим,
Эй, яқиним, олисим,
Эй, асалим, шаккарим!

Икки кўзим икки шам,
Тун адо бўлмас ҳечам.
Сен билан кечган кечам –
У дунёда саҳарим!